

Témy dizertačných prác pre akademický rok 2022/2023

TÉMA č. 1

Greek Rhetorical Concept of “parrhesia” in Acts as a Theological Interpretation of the Eschatological Restoration of Israel / Grécky rétorický koncept „parrēsia“ v Skutkoch apoštolov ako teologický interpretament eschatologickej obnovy Izraela

Forma štúdia: denná/externá

Jazyk: anglický

Školiteľ: prof. Mgr. František Ábel, PhD.

Abstract: We can recognize the existence and importance of the Greek rhetorical concept of *parrhesia* approximately from the late fifth century BCE, especially in the political context as it relates to the development of Athenian democracy, up until the New Testament Era. Semantic development of this concept, which was brought about and influenced by the external conditions of Greek politics and culture, forms the basis of its use within new contexts such as a private sector, but above all within Hellenistic philosophy and literature of the Graeco-Roman world. Jewish literature of this time period, including the authors of the New Testament writings, belongs within the context of this development and of various semantic changes and as such is crucial in regard to the forming of this concept into a new dimension.

Anotácia: Význam a uplatnenie gréckeho rétorického konceptu *parrēsia* je možné pozorovať približne od neskorého 5. storočia pred Kr., zvlášť v politickom kontexte vo vzťahu k vývoju aténskej demokracie, až po novozmluvnú dobu. Sémantický vývoj tohto konceptu, ku ktorému dochádza pod vplyvom vonkajších okolností gréckej politiky a kultúry, vytvára základy jeho využitia v nových kontextoch, v privátnej sfére, ale predovšetkým v oblasti helenistickej filozofie a literatúry grécko-rímskeho sveta. Do kontextu tohto vývoja a rôznych sémantických zmien patrí aj literatúra helenistických židovských autorov, vrátane autorov novozmluvných spisov, v rámci ktorej dostáva tento koncept nový rozmer.

The Research Goal: The goal of this research is based on a thorough analysis of both the semantic development and the use of this rhetorical concept in the Graeco-Roman Hellenistic world, especially within Second Temple Judaism. Even more specifically, this work seeks to examine the use of this concept by the author of Acts in relation to the eschatological redemption of Israel, one of the key concepts of Second Temple Judaism.

Cieľ: Cieľom tejto výskumnej práce bude na základe dôkladnej analýzy sémantického vývoja a využitia tohto rétorického konceptu v gréckorímskom helenistickom svete, zvlášť v judaizme obdobia druhého chrámu, vykonať výskum využitia tohto konceptu autorom Skutkov apoštolov, vo vzťahu k ideii eschatologickej obnovy Izraela, jednej z kľúčových koncepcií judaizmu tohto obdobia..

TÉMA č. 2

The universalism of Judaism in Leo Baeck's major works and its significance for Christian-Jewish dialogue. - The People of God and the Nations / Univerzalizmus judaizmu v hlavných dielach Lea Baecka a jeho význam pre kresťansko-židovský dialóg. - Boží ľud a národy

Forma štúdia: externá

Jazyk: anglický

Školiteľ: prof. Mgr. František Ábel, PhD.

Abstract: Christianity has applied the term “people of God” to itself as a matter of course over many centuries until recent times. However, analyses of the New Testament passages normally used for the adoption of the term “people of God” on the Church show that the term “people of God” in the New Testament (almost) exclusively refers to biblical Israel or contemporary Judaism of the 1st century. Only the return of the term “people of God” to Judaism enables dialogue on an equal footing between the Church and Israel. Leo Baeck traces exactly the biblical findings, since both God's people as Israel and the Church as the church of Jesus Christ, people of God and the world of nations, Judaism and humanity are called as witnesses of God with regard to the greater, common goal: The Kingdom of God.

Témy dizertačných prác pre akademický rok 2022/2023

The work analyzes the findings of the term People of God in the New Testament, to some extent its further use in ecclesiastical texts (Lima, II Vaticanum, Liturgies, etc.) in comparison to Leo Baeck's writings "The Essence of Judaism" and "This People".

Anotácia: Kresťanstvo počas mnohých storočí až do nedávnej doby aplikovalo na seba pojem „ľud Boží“. Avšak analýzy novozmluvných pasáží, ktoré sa bežne používajú na prijatie termínu „Boží ľud“ pre cirkev, ukazujú, že pojem „Boží ľud“ v Novej zmluve (takmer) výlučne odkazuje na biblický Izrael alebo súčasný judaizmus 1. storočia.

Až návrat termínu „Boží ľud“ do judaizmu umožňuje dialóg na rovnakej úrovni medzi cirkvou a Izraelom. Leo Baeck sleduje biblické časti, Boží ľud ako Izrael a cirkev ako cirkev Ježiša Krista, Boží ľud a svet národov, judaizmus a ľudstvo sú povolání za svedkov Božích s ohľadom na väčší, spoločný cieľ: Kráľovstvo Božie.

Práca analyzuje charakter pojmu „Boží ľud“ v Novej zmluve, do istej miery jeho ďalšie používanie v cirkevných textoch (Lima, II. Vatikánsky koncil, liturgie, etc.) v porovnaní so spismi Lea Baecka „Podstata judaizmu“ a „Títo ľudia“.

TÉMA č. 3

Exegeza v ikonografii - ikonografia v exegezi. Stredoveká nástenná mal'ba v gotickej sakrálnnej architektúre v Gemeri a Malohonte z pohľadu novozmluvnej teológie a kresťanskej ikonografie. Exegesis in iconography - iconography in exegesis. Medieval wall painting in the Gothic sacred architecture in Gemer and Malohont from the perspective of the New Testament eschatology and Christian iconography.

Forma štúdia: denná/externá

Jazyk: slovenský

Školiteľ: prof. PhDr. ThDr. PaedDr. Imrich Peres, PhD.

Anotácia: Výskum uvedenej témy sa bude zameriavať na dve oblasti: na novozmluvno-teologickú a na ikonografickú. Základný rámec výskumu je daný tým, že v Gemeri a Malohonte sú stredoveké evanjelické kostoly s mnohými freskami, ktoré majú bohatú ikonografickú hodnotu. Cieľom výskumu bude najmä zmapovať tieto fresky, zhotoviť ich inventár a utriediť ich podľa ich charakteristík. Z veľkého kvanta fresiek sa potom vyberú tie relevantné, ktoré obsahujú špeciálnejšie novozákonné vyobrazenia, ako napr. príbehy zo života Ježišovho, alebo podobenstvá. Následne sa vyanalyzuje charakter zobrazujúcej udalosti a vyhodnotí sa exegeticky, aby sa ozrejnilo, aký zvestný charakter mal ikonograficky zachytený príbeh. Tak sa budú spájať popisy fresiek s biblickými textami, ktoré sa dajú definovať ako ich možná pôvodná inšpirácia a pozadie. Keďže ide o interdisciplinárny projekt, odborníci z ikonografie z Katedry architektúry z Technickej Univerzity v Bratislave radi prisľúbili svoju spoluprácu a pomoc.

Annotation: The research of the proposed subject will focus to two fields: to the field of New Testament/eschatology and iconography, respectively. The basis for the research is given by the fact that in Gemer and Malohont there are medieval evangelical churches with numerous frescoes which are of a great iconographical value. The goal of the research will be at first to map these frescoes, to create their inventory and to sort them according to their characteristics. From the great amount of frescoes shall then the relevant ones be selected that contain more special New Testament illustrations, such as stories from the life of Jesus or parables. Afterwards the character of the depiction should be analysed and exegetically evaluated so that the iconographically depicted story's message was uncovered. This way the descriptions of the frescoes will be joined with the Biblical texts that can be defined as their potential original inspiration and background. Since this is an interdisciplinary project, experts of iconography from the Department of Architecture of the Slovak University of Technology in Bratislava have gladly offered their cooperation and assistance.

Témy dizertačných prác pre akademický rok 2022/2023

TÉMA č. 4

Lutherova teológia v evanjelických spevníkoch na území dnešného Slovenska / Luther's Theology in Evangelical Hymnals on the Territory of Today's Slovakia

Forma štúdia: denná/externá

Jazyk: slovenský

Školiteľ: doc. PhDr. Miloš Klátik, PhD.

Cieľ: podať ucelený pohľad na Lutherovu teológiu v evanjelických spevníkoch na zemi dnešného Slovenska – Tranoscius (1636), Zpěvník evangelický (1842) a Evanjelický spevník (1992). Rovnako chceme prehĺbiť poznanie Lutherovej teológie, ktorá sa odzrkadlila aj v duchovnej piesni a napokon zhodnotiť prínos týchto duchovných piesní s reformačným odkazom v evanjelických spevníkoch. Súčasťou práce je aj porovnanie vybraných piesní z teologického hľadiska s piesňami, ktoré vznikajú počas postupne sa prejavujúcich iných vieroučných prúdov prichádzajúcich na územie Slovenska.

Anotácia: Spevník svojim vlastným spôsobom odzrkadľuje nielen dejiny teológie a spirituality určitej konfesie, ale aj konkrétneho regiónu v ktorom bol používaný. Stáva sa tak cenným svedectvom o vývine vierouky, katechetiky, jazyka, hudby i kultúry. Práve táto práca ponúkne ucelený pohľad na Lutherovu teológiu v evanjelických spevníkoch na území dnešného Slovenska – Tranoscius (1636), Zpěvník evangelický (1842) a Evanjelický spevník (1992). Zároveň chce práca ponúknuť aj teologické zhodnotenie, porovnanie vybraných piesní, ktoré vznikli v rozličnom období a počas rôznych vieroučných vplyvov, ktoré prichádzali na územie Slovenka. Práce chce poukázať aj na piesne a autorov, ktorí sa snažili v piesňach obsiahnuť reformačné zásady.

TÉMA č. 5

Augsburské vyznanie a jeho recepcia na Slovensku od reformácie po súčasnosť/ Augsburg confession and its reception in Slovakia from the Reformation to the Present

Forma štúdia: denná/externá

Jazyk: slovenský

Školiteľ: doc. PhDr. Miloš Klátik, PhD.

Anotácia: Zhodnotenie vplyvu Augsburského vyznania na duchovné dejiny Slovenska od počiatkov reformácie po rok 2017. Výskum sa bude opierať o významné dokumenty, osobnosti a diela, ktoré markantne ovplyvnili vývoj Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Priblíži zapracovanie Augsburského vyznania do jej teológie a systematicky zhodnotí aktuálny stav.

TÉMA č. 6

Motív Božieho trónu v apokalyptike a mysticizme / Motif of God's Heavenly Chariot in apocalyptic and mysticism

Forma štúdia: denná/externá

Jazyk: slovenský, anglický

Školiteľ: doc. ThDr. Sidonia Horňanová, PhD.

Anotácia: Výskum sa sústreďuje na víziu Boha na tróne (Ez 1, 1Kr 22, 19, Iz 6, Dan 7 a Zjav 4). Zámerom výskumu je predstaviť zjav a pohyb merkavy, Trónu vozu podpieraného a vedeného cherubmi ako aj jeho recepciu a ďalšie rozvinutie v neskoršej židovskej tradícii, a to v židovskom apokalyptickom mysticizme Druhého chrámu až po neskoršie rabínske a hejchalotické texty. Židovský mysticismus

Témy dizertačných prác pre akademický rok 2022/2023

obsahuje myšlienku postavy na nebeskom tróne, ktorá vyzerá ako človek, a ktorá v prvých storočiach po Kristovi vplývala na predstavu záchrancu/spasiteľa. Preto je dôležité diskutovať aj o tom, ako mohla byť ovplyvnená židovským merkavotickým mysticismom predstava ukrižovaného mesiáša, ktorý s Bohom zaujal miesto na tróne v nebi.

Annotation: Research focuses on the vision of God seated upon a throne (Ezekiel 1, 1 Kings, 22, 19, Isaiah 6, Daniel 7, Revelation 4). The purpose of the research is to introduce appearance and movement of *Merkabah*, the divine *Chairot* supported and drawn by the cherubim, and its reception and development in the later Jewish tradition, namely in Jewish apocalyptic mysticism from the Second Temple period to the later rabbinic and *Hekhalot* texts. Jewish mysticism contains the idea of man like figure upon heavenly throne that was influential in shaping savior image in the first centuries BC. Hence it is also relevant to discuss how the idea of the crucified Messiah as a co-occupant of God's throne in heaven might have been influenced by the Jewish *Merkabah* mysticism.

Cieľ: Skúmať rozvinutie vízie Boha na tróne v prorockých textoch (Ez 1, 1Kr 22, 19, Iz 6 Dan 7 a Zjav 4) a preukázať dôležitosť židovského mysticismu vo vzťahu k novozmluvným teologickým motívom a k interpretácii Ježiša ako mesiáša.

Goal: To explore the development the vision of God seated upon a throne in the prophetic texts (Ezekiel 1, 1 Kings, 22, 19, Isaiah 6, Daniel 7 and Rev 4) and to demonstrate the relevance of early Jewish mysticism to New Testament theological motives and the interpretation of Jesus as the Messiah.

TÉMA č. 7

Kajúce modlitby v židovských apokalypsách / Penitential Prayers in Jewish Apocalypses

Forma štúdia: denná/externá

Jazyk: slovenský, anglický

Školiteľ: doc. ThDr. Sidonia Hornánová, PhD.

Anotácia: Výskum sa zameriava na kajúce modlitby v troch židovských apokalypsách z obdobia Druhého chrámu (Dan 9, 2Bar a 4Ezd). Modlitby, ktoré obsahujú vyznanie hriechov s prosbami o odpustenie, predpokladajú, že budúcnosť sa dá ovplyvniť ľudským konaním. Zmluvná teológia podmienená ľudským konaním je však v rozpore s deterministickým pohľadom na svet. Zaradenie kajúcej modlitby do apokalyptického deterministického pohľadu na svet vyvoláva otázku zámeru: S akým cieľom je tam umiestnená? V kontexte kajúcich modlitieb v apokalyptickej tradícii je relevantné skúmať aj dopad obradu *Jóm kippúr* a predstáv s ním spojených na židovskú a kresťanskú apokalyptickú tradíciu.

Annotation: Research is focused on penitential prayers in three important Jewish apocalypses of the Second Temple Period (Dan 9, 2 Baruch and 4Ezra). The prayers contain confession of sins and petitions for forgiveness and presume that the future can be influenced by human action. Covenantal theology is, however, in a contradiction with an apocalyptic deterministic worldview. The literary setting of penitential prayer within apocalyptic deterministic worldview raises a question about its purpose. In the context of penitential prayers in apocalyptic tradition it is also relevant to investigate the impact of Yom Kippur's ritual and imagery on the Jewish and Christian apocalyptic tradition.

Cieľ: Riešiť ideologický rozpor a protirečenie medzi apokalyptickým determinizmom a deuteronomistickou teológiou v kajúcich modlitbách v troch židovských apokalypsách z obdobia Druhého chrámu (Dan 9, 2Bar a 4Ezd) a preskúmať dopad obradu *Jóm kippúr* a predstáv s ním spojených na židovskú a kresťanskú apokalyptickú tradíciu.

Goal: To solve an ideological conflict and textual contradiction between apocalyptic determinism and conditional covenant theology within penitential prayers in three important Jewish apocalypses of the Second Temple Period (Dan 9, 2 Baruch and 4Ezra) and to investigate the impact of Yom Kippur's ritual and imagery on the Jewish and Christian apocalyptic tradition.

TÉMA č. 8

Témy dizertačných prác pre akademický rok 2022/2023

Teologické aspekty a možnosti praktického využitia pastorálnej psychoterapie pri sprevádzaní chorých na Slovensku / Theological aspects and possibilities of practical use of pastoral psychotherapy in accompanying patients in Slovakia

Forma štúdia: denná

Jazyk: slovenský, anglický

Školiteľ: doc. PaedDr. Katarína Valčová, PhD.

Anotácia: Dizertačná práca sa bude, predovšetkým, zaoberať teologickou podstatou, teologickými aspektami pastorálnej práce a pastorálnej psychoterapie, ako sú definované a chápané v súčasnosti. Taktiež sa zameria na skúmanie možností praktického využitia techník psychoterapie pastorálnymi pracovníkmi v špecifickom prostredí chorých a trpiacich s ohľadom na ich vek, diagnózu a prognózu uzdravenia sa. Zdravá a relevantná pastorálna teológia aplikovaná kriticky a reflektívne, využívajúca vybrané techniky psychoterapie a rešpektujúca jasne vymedzené hranice spolupracujúcich disciplín vytvára priestor pre efektívnu pastorálnu komunikáciu a prácu s ľuďmi, ktorí sa nachádzajú v kritickej situácii, možno až v bezprostrednom ohrození života. Práca bude skúmať možnosti aktívneho využívania určitých techník psychoterapie v teologickom rámci pastorálnej činnosti, ktorá u pacientov odkryje možné oblasti problematického pochopenia vlastnej životnej situácie a skresleného obrazu Boha, ktoré vyúsťujú do beznádeje, smútku a depresii. Efektívne využívanie pomocných podporných techník spolu s jasným zakorenением v kresťanskej tradícii môže chorým a trpiacim ponúknuť podporu, nádej, útechu a hlboké pochopenie svojej vlastnej viery. Dizertačná práca bude týmto spôsobom zohľadňovať vzťah medzi telesným, duševným a duchovným blahobytom človeka a podporí integráciu duchovnej starostlivosti s ohľadom na jeho stav a diagnózu v rámci holistického zdravotníckeho prístupu, ktorého nevyhnutnou súčasťou sú aj pastorálni pracovníci. Taktiež navrhne metódy, cvičenia a ilustrácie, ktoré budú napomáhať pri praktizovaní holistickej pastorálnej starostlivosti orientovanej na duchovnú podporu a rast.

Annotation: The dissertation will primarily deal with the theological essence, the theological aspects of pastoral work and pastoral psychotherapy as defined and understood today. The work will also focus on exploring the possibilities of practical use of psychotherapy techniques by pastoral workers in the specific environment of the sick and suffering with regard to their age, diagnosis and prognosis of recovery. Healthy and relevant pastoral theology applied critically and reflectively, using selected techniques of psychotherapy and respecting the clearly defined boundaries of cooperating disciplines creates space for effective pastoral communication and work with people who are in a critical situation, perhaps in immediate danger to life. The work will explore the possibilities of active use of certain techniques of psychotherapy in the theological framework of pastoral activity, which reveals to patients possible areas of problematic understanding of their own life situation and distorted image of God, which result in hopelessness, sadness and depression. The effective use of supportive techniques, along with a clear roots in the Christian tradition, can offer the sick and suffering support, hope, consolation, and a deep understanding of their own faith. In this way, the dissertation will take into account the relationship between a person's physical, mental and spiritual well-being and support the integration of spiritual care with regard to his or her condition and diagnosis within a holistic health care approach, of which pastoral workers are an essential part. He will also design methods, exercises, and illustrations to assist in the practice of holistic pastoral care focused on spiritual support and growth.

Schválené na zasadnutí Vedeckej rady EBF UK v Bratislave, dňa 8. 4. 2022.